

૬૭૪૬

૬૭૪૬ ॥ શ્રી ॥

સામાયિક વ્રત

અને

નવતત્વ તથા પચીસ ક્રીયા.

(મૂળ પાઠ)

દરિયાપરીગચ્છતા સમ્બંધે માટે

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

પારેખ પાનાચંદ્ર ઝવેરચંદ,

અમદાવાદ.

અમદાવાદ:

યુનિયન પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ કંપની, લિમિટેડ.

સંવત ૧૯૫૩.

સને ૧૯૫૭.

કિંમત અડધો આના.

॥ श्री गौतम गुरुभ्योनमः ॥

श्री

सामायिक मुण पाठ प्रारंभ्यते.

उैनमः सिद्धं. अथ सामायिक सुत्र विवि
पाठ विगरे धणा समावेस सहित लिख्यते
आ पुस्तक डिवाडे भूषे (भेडाडे तथा
दीवानि अण्णवाणे वांयवुं नही. परंतु भूषे
यत्ना (जतना) राणीनेज वांयवुं अण
इर्ज छे.

आ पुस्तकमां प्रथम मंगणायर्णु इप
तिर्थकरना ७४ योत्रीस अतिशय मनहर
इपे प्रारंभीअे छीअे.

मंगणायर्णु मनहर.

तिर्थकर प्रभु केश गुण सुणो संव सह,
नअ केश मांस रोम वधे नही देहमां;
णीने गुण प्रभु तणो रोगथी रहित देह,
गाय दुध जेवुं श्वेत मांस लोही तेहमां.

કમળનાવાસ જેવો સુગંધીત શ્વાસો શ્વાસ,
 નદેખે આહારાદીક* ચર્મ ચક્ષુ જેહમાં;
 ચક્ર તથા છત્ર ચાલે અંતરીક્ષ આકાશમાં,
 ચાલે શ્વેત ચામર વળી આકાશ એહમાં. ૧
 સ્ફટિક સમાન સારૂ સિંહાસન બાજઠતે,
 અંતરીક્ષ ગતિકરે એ પણ આકાશમાં;
 સહસ્ર ધ્વજ સહીત ઉત્તમ જે ઇંદ્રધ્વજ,
 એપણુ આકાશે ચાલે અધીક ઉજાસમાં.
 ઉભા રહે ખેસે પ્રભુ તે સ્થળમાં કટપવૃક્ષ,
 પુષ્પ યુક્ત અશોકતે થાય આસપાસમાં;
 મસ્તકે મુગટ ઠામ થાય મહા મનોહર,
 તેજતણુ ¹મંડળતે પરમ પ્રકાશમાં. ૨
 હસ દીશામાંથી અંધકારને નસાડી મુકે,
 વીચરે પ્રભુ ત્યાં ભુમી રમણીક થાયછે;
 કંટકતો અધોમુખ થાય ²રોતુ કાંઈ પણ,
 તેહ સમે તહાં વીપરીત ન જણાય છે.
 સિનળ સુગંધ ચંદ ³જ્વેજનમાં વહે વાયુ,

* તિર્થંકર દેવને આહાર કરતાં કોઈ ન દેખે.

૧ બામંડળ. ૨ વિપરીત રૂપ નહોય. ૩ ચારગાઉ.

ઝીણી પુલતણી રજ ઉડતી દેખાય છે;
 જળથળ જેવાં પુલ પ્રભુ પદ તળે થાય,
 અમંગળ શબ્દોતો તરત ટળી જાય છે. ૩
 મંગળીક શબ્દ થાય વ્યાખ્યાન કરતાં વળી,
 અતરમાં અતી મુખ થાય મુલુ નારને;
 વાણીતણા બીંબ ઉડે ચાર ચાર ગાઉ મુધી,
 અર્ધ તો ઉચારે ભાષા માગવી ઉચારને.
 ભાષા ભગવંતતણી નર પશુ પક્ષીઆહી,
 સમજે પોતાની વાણી વિષે બધા સારને;
 ભગવંતની સભામાં ^૧વાઘ અજ્ઞ ^૨આહી સહુ,
 ખચીત વીસારી મુકે અંતરના ખારને. ૪
 સ્વમત પનમતના આવી અને વંદે જહુ,
 પ્રમતણા ઉત્તર ન પંડીતો કરી શકે;
 વીચરે પ્રભુજી જહાં સો સો ગાઉ મુધી તિંહાં,
 રોગ કે મરકી નહી રંચક ઠરી શકે.
 સ્વચક્રનો તથા પરચક્ર તણા ભય નહી,
 અનાવૃષ્ટિ અતિવૃષ્ટિ ઈંદ્ર ન ધરી શકે;
 દેશમાંહી કશું દુખ હોયતો સમાઈ જાય,
 કહો કેવળચંદ્ર મુનિ ધર્મ વિચરી શકે. ૫

સામાયિક સૂત્ર પ્રારંભ્યતે
પાઠ ૧ લો. નમોક્કાર.

નમો અરિહંતાણું	॥ ૧ ॥
નમો સિદ્ધાણું	॥ ૨ ॥
નમો આયરિયાણું	॥ ૩ ॥
નમો ઉવઝાયાણું	॥ ૪ ॥
નમોલોએ સવ્વ સાહુણું	॥ ૫ ॥

પાઠ ૨ જો. તિજ્જુત્તો.

મથ્થએણવંદામિ.
તિજ્જુત્તો.
આયાહિણું.
પયાહિણું.
વંદામિ.
નમંસામિ.
સક્કારેમિ.
સમ્માણેમિ.

કલ્લાણું.
મંગલં.
દેવયં.
ચેધયં.
પજ્જુવા સામિ.

આ વંદના કિરવાનો
પાઠ શ્રીભગવતિઆ-
દિક સુત્ર મધ્યેછે.

પાઠ ૩ જો. ધરિયાવહિ.

ધન્ધામિ.
 પડિકમિતિં.
 ધરિયાવહિયાએ.
 વિરાહણાએ.
 ગમણાગમણે.
 પાણકમણે.
 બીયકમણે.
 હરિયકમણે.
 હિસા હિતિંગ.
 પણગ દગ.
 મદિ મકડા.
 સંતાણા સંકમણે.
 જે મે જીવા.
 વિરાહિયા.
 એર્ગિદિયા.

બેઈદિયા.
 તેઈદિયા.
 ચઉરિંદિયા.
 પંચિદિયા.
 અભિહયા.
 વતિયા.
 લેસિયા.
 સંધાધયા.
 સંધદિયા.
 પરિયાવિયા.
 કિલામિયા.
 ઉદ્દિયા.
 ઠાણાઉઠાણું.
 સકામિયા.
 જીવિયાઓ

વવરોવિયા.

| તસ્સ મિચ્છામિદુક્કં.

પાઠ ૪ થો. તસ્સ ઉત્તરી.

તસ્સ ઉત્તરી કર-
ણેણં.
પાયચ્છિત્ત કરણેણં.
વિસોહી કરણેણં.
વિસદ્ધી કરણેણં.
પાવાણં કમ્માણં.
નિગ્ધાયણુહાએ.
ઠામિ કાઉસ્સગ્ગાં.
અન્નથ ઉસસિ-
એણં.
નીસસિએણં.
ખાસિએણં.
છીયેણં.
જંભાધએણં.

ઉદુએણં.
વાય નિસંગ્ગેણં.
ભમલિએ.
પિત્ત મુચ્છાએ.
સુહુમેહિં અંગસં-
ચાલેહિં.
સુહુમેહિં ખેલસં-
ચાલેહિં
સુહુમેહિં દિહિ સં-
ચાલેહિં
એવમાધએહિં.
આગારેહિં.
અભગ્ગો.
અવિરાહિયો.
હુજ્જમેકાઉસ્સગ્ગો.

જાવ અરિહંતાણું.
 ભગવંતાણું.
 નમોઝારેણું.
 નપારેમિ.
 તાવકાયં.
 ઠાણેણું.
 મોણેણું.
 ઝાણેણું.
 અપ્પાણું વોસિરામિ

ઈહાં ઇરિયાવહિ-
 નો કાઉસગ્ગ મનમાં

(જીમ તથા
 હલાવ્યા વિના) ક-
 રવો. અને કાઉસગ્ગ
 પુરો થયા પછી નમો-
 અરિહંતાણું કહીને
 કાઉસગ્ગ પારવો ને
 કાઉસગ્ગ પારયાપછી
 લોગસ્સનો પાઠ પ્રગટ
 કહેવો. હવે આગળ
 કહેશે તે લોગસ્સની
 સાત ગાથાઓ છે તે
 કહેછે.

પાઠ ૫ મો. લોગસ્સ.

અનુપ્પપ્પત્તમ્.
 લોગસ્સ ઉજ્જેયગરે,
 ધમ્મ તિથ્થયરેજિણુ;
 અરિહંતે કિત્તધસ્સં,
 ચહિવિસંપી કેવલી. ॥ ૧ ॥

આર્યાવૃત્તમ્.

ઉસલ મજિયંચ વંદે,
 સંલવ મલિનંદણંચ;
 સુમંચિ પઉમેપ્પહં સુપાસં,
 જિણંચ ચંદપ્પહં વંદે. ॥ ૨ ॥

સુવિહિંચ પુદ્ધંતં
 સીયલ સિજ્જંસ વાસુપુજ્જંચ
 વિમલ મણંતંચ જિણં,
 ધમ્મં સંતિય વંદામિ ॥ ૩ ॥

કુથુ અરંચમદ્ધિં,
 વંદે મુણિસુવ્વયં નમિ જિણંચ,
 વંદામિ રિકુનેમિં,
 પાસં તહ વદ્ધમાણંચ ॥ ૪ ॥

એવંમયે અભિથ્થુયા
 વિહુય રયમલાપહીણ જરમરણા,
 ચઉવીસંપિ જિણવરા
 તિથ્થયરામે પસીયંતુ ૫

કિત્તિય વંદિય મહિયા
 જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા
 આરંગ બોહિલાભં
 સમાહિવર-મુત્તમંદિતુ ૬
 ચંદ્રેસુનિમ્મલયરા
 આમચ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા
 સાગર વરગંભીરા
 સિદ્ધાસિદ્ધિં મમ દિસંતુ ॥ ૭ ॥

હવે ઇલાકણે પથરણા ઉપરથી નીચે ઉભા રહી
 પંચ અંગ નમાવી વિધિપૂર્વોક્ત વંદના કરી ગુરુ
 આદિક પાસે સનમુખ જે હાથ જોડીને સામાયિકની
 આજ્ઞા માગવી. કદાચિત ગુરુઆદિક નહોય
 તો પૂર્વ તથા ઉત્તર દિશા સનમુખ ઉભા થઈ
 શ્રીમંધર સ્વામીની રજ્જ માગવી પછી આ વિધિ
 પ્રમાણે સામાયિક આદરવી.

પાઠ ૬ ઠે સામાયિક આદરવાનો.
 દ્રવ્યથકી શાવધ યોગનાં પચ્ચખખાણ,
 ક્ષેત્ર થકી આખા લોક પ્રમાણે

કાલથકી અંતર મુહુર્ત સુધી
 ભાવથકી *આઠ કોટીએ પચ્ચખખાણ
 કરેમિભંતે સામાધયં
 સાવજ્જં જોગ પચ્ચખખામિ
 જાવ નિયમ પજ્જાવાસામિ
 દુવિહંતિ વિહેણું
 નકરેમિ નકારવેમિ
 મણુસા, વાયસા, કાયસા,
 કરતંપિ અન્નં નસમણુ જાણામિ
 વાયસા કાયસા,
 તસ્સભંતે પડિક્કમામિ.
 નિંદામિ ગિરિહામિ
 અપ્પાણું વોસિરામિ

* આઠકોટીની સમજ કાયાએકરી સાવદ કામ કરે
 નહીં કરાવું નહીં કરતાને રૂઢુ જાણું નહીં એ ત્રણ. વચ્ચે
 ને કરી સાવદ કામ કરે નહીં કરાવું નહીં કરતાને રૂઢુ
 જાણું નહીં એ ત્રણ. મને કરી સાવદ કામ કરે નહીં
 કરાવું નહીં એ બે. એમ મળી આઠકોટી જાણુવી.

પાઠ ૭ મો નમોદ્યુણું.

નમોદ્યુણું. ॥૧॥
 અરિહંતાણું. ॥૨॥
 ભગવંતાણું. ॥૩॥
 આધગરાણું. ॥૪॥
 તિથ્યયરાણું. ॥૫॥
 સયંસં બુદ્ધાણું. ॥૬॥
 પુરિસુત્તમાણું ॥૭॥
 પુરિસ સીહાણું ॥૮॥
 પુરિસવર પુંડરીયાણું
 ॥૯॥
 પુરિસવર ગંધલુથ્થી
 ણું ॥૧૦॥
 લોગુત્તમાણું. ॥૧૧॥
 લોગનાહાણું ॥૧૨॥
 ગતિ ણું ॥૧૩॥
 લોગપદ્યાણું ॥૧૪॥

લોગ પન્નજેયગરાણું
 ॥૧૫॥
 અભયદ્યાણું ॥૧૬॥
 ચખ્ખુદ્યાણું ॥૧૭॥
 મગ્ગદ્યાણું ॥૧૮॥
 સરણુદ્યાણું ॥૧૯॥
 જીવદ્યાણું ॥૨૦॥
 બોહિદ્યાણું ॥૨૧॥
 ધમ્મદ્યાણું ॥૨૨॥
 ધમ્મદેસિયાણું ॥૨૩॥
 ધમ્મનાયગાણું ॥૨૪॥
 ધમ્મસારહીણું ॥૨૫॥
 ધમ્મવરચાઉરંત.
 ચક્કવટ્ટીણું ॥૨૬॥
 દીવો ॥૨૭॥
 તાણું ॥૨૮॥

સરણું ॥૨૯॥

ગઠ ॥૩૦॥

પઘડા ॥૩૧॥

અપ્પહિલય વર નાણું

દંસણુ ધરાણું ॥૩૨॥

વિયદ્ધઉમાણું ॥૩૩॥

જિણાણું ॥૩૪॥

જવયાણું ॥૩૫॥

તિન્નાણું ॥૩૬॥

તારયાણું ॥૩૭॥

બુદ્ધાણું ॥૩૮॥

બોહિયાણું ॥૩૯॥

મુત્તાણું ॥૪૦॥

મોયગાણું ॥૪૧॥

સવ્વન્નૂણું ॥૪૨॥

સવ્વદરિસિણું ॥૪૩॥

સિવ ॥૪૪॥

મયલ ॥૪૫॥

મરૂય ॥૪૬॥

મણંત ॥૪૭॥

મખખય ॥૪૮॥

મવ્વાબાહુ ॥૪૯॥

મપુણુરાવત્તિ ॥૫૦॥

સિદ્ધિ ગઠ નામ

ધેયં ॥૫૧॥

ઠાણું સંપત્તાણું ॥૫૨॥

નમોથ્થુણું ૨ જી.

નમોથ્થુણું.

અરિહંતાણું.

ભગવંતાણું.

જવઠાણું સંપાવિઉ

કામસ્સ.

નમો જિણાણું.

નમોઽથુણં ૩ જું.

નમોઽથુણં.	સિયં.
મમ ધમ્મ આયરિ	જવ સંપાવિઉ કા-
યસ્સ.	મસ્સ.
મમ ધમ્મ ઉવદ્દ-	નમો આયરિયરસ
હવે શ્રી સામાયિક પારવાની વિધિ કરેછે.	

પાઠ ૧ લો.

એહવા નવમા સા-	વય દુપ્પણિહાણુ.
માયિક વ્રતના.	કાય દુપ્પણિહાણુ.
પંચ અધ્યારા જા-	સામાઘયસ્સ સઘઅ
ણીયવા.	કરણ્યાએ.
ન સમાયરીયવા.	સામાઘયસ્સઅણુવ-
તં જહા તે આલોઉ	ઠ્ઠિસ્સ કરણ્યાએ.
મણુ દુપ્પણિહાણુ.	તસ્સમિચ્છામિદુક્કં

પાઠ ૨ જો.

સામાયિકસમકાએણં । કાસિયં.

પાલિયં.
સોહિયં.
તિરિયં.
કિટ્ટિયં.
આરાહિયં.

અણાએ અણુપાલિયં
ભવઈ. એહમાં અવી-
ધી થઈ હોયતો ત-
સ્સમિચ્છામિદુક્કં

પાઠ ૩ જો.

સામાયિકમાં દશ મ-
નના.
દશ વચનના.
બાર કાયાના.

એબત્રીશદોષમાંહિલો
જેકોઇદોષલાગ્યોહોયતો
તસ્સમિચ્છામિદુક્કં॥૩॥

પાઠ ૪ થો.

સામાયિકમાંસ્ત્રીકથા |
ભત્ત કથા.
દેશ કથા.
રાજ કથા.

એ ચારકથા માં-
હિલી જે કોઇ કથા
કરી હોય તો તસ્સ
મિચ્છામિ દુક્કં॥૪॥

પાઠ ૫ મો.

સામાયિકમાં અતિ-
ક્રમ.
વ્યતિક્રમણ.
અતિચાર.
અણાચાર.

જાણતાં અજાણતાં
મન વચન અને કાયા-
યે કરીકોઇ દોષ લા-
ગ્યો હોય તો તસ્સ
મિચ્છામિ દુક્કં ॥૫॥

પાઠ ૬ ઠો.

સામાયિક વિધિયે લીધું વિધિયે પાશ્ચું બિ-
ધિ કરતાં અવિધિ થઇ હોય તો તસ્સ
મિચ્છામિ દુક્કં. ॥૬॥

પાઠ ૭ મો.

સામાયિકમાં કાંનો માત્રા મીંડી પદ અ-
ક્ષર દ્વસ્વ દીર્ઘ ઓછો અધિક વિપરીત ભ-
ણાણો હોય તો અનંતા સિદ્ધ કેવલી ભગ-
વંતની સાથે મિચ્છામિ દુક્કં ॥૭॥ સમાપ્ત.

અથ શ્રી નવતત્ત્વના ભેદ કહેછે.

૧ જીવ તત્ત્વ ૨ અજીવતત્ત્વ ૩ પુણ્યતત્ત્વ
૪ પાપતત્ત્વ ૫ આશ્રવતત્ત્વ ૬ સંવરતત્ત્વ. ૭
નીર્જરાતત્ત્વ. ૮ બંધતત્ત્વ. ૯ મોક્ષતત્ત્વ એ નામ
કથાં તેમાં જીવ અજીવ એએ જાણવાજોગ છે.
પૂન્ય. સંવર. નીર્જરા. અને મોક્ષ એ ચારે
આદરવા જોગ છે. પાપ આશ્રવ. અને બંધ
એ ત્રણ છાંડવાજોગ છે. એનો ભેદ કહે છે.
જીવતત્ત્વ તે કોને કહીએ ચેતન લક્ષણ. સદાસ
ઉપયોગી. અસંખ્યાત પરદેશી. સુખ દુઃખનો
જાણ. સુખ દુઃખનો વેદક અને પર્યાવંત ને
પ્રાણનો ધારણ કરનાર તેને જીવતત્ત્વ કહીયે.
અજીવતત્ત્વ તે કોને કહીયે. જડલક્ષણ
ચેતન રહીત તેને અજીવ તત્ત્વ કહીયે.

પુણ્યતત્ત્વ તે કોને કહીએ. શુભ કમાણીએ
કરી. શુભ કર્મના ઉદ્યે કરી જેના ફળ આ-
ત્માને ભોગવતાં મીઠા લાગે તેને પુન્યતત્ત્વ
કહીએ.

પાપતત્ત્વ તે કોને કહીએ અશુભ કમા-
ણીએ કરી અશુભ કર્મના ઉદ્યે કરી જેના

કૃણ આત્માને ભોગવતાં કડવાં લાગે તેને પાપતત્વ કહીએ.

આશ્રવતત્વ તે કોને કહીએ. અવૃત્તને અપચ્ચખાણું કરી. વીષયને કષાયને સેવવે કરી આત્મારૂપ તળાવને વીશે ઇંદ્રીઆદીક ગડનાળે (છીંદ્રે) કરી કર્મપાપરૂપ જળનો પ્રવાહ આવે તેને આશ્રવતત્વ કહીએ.

સંવર તે, જીવરૂપ તળાવને વીશે કર્મરૂપ જળને વૃત્ત પચ્ચખાણાદીક દ્વાર દઈ રોકીએ તેને સંવરતત્વ કહીએ.

નિર્જરા તે. આત્માના પ્રદેશથી બારે ભેદ તપસ્યા કરી દેશથકી કર્મનું નિર્જરવું (દુર થવું) તેને નિર્જરાતત્વ કહીએ.

અંધતત્વ તે કોને કહીએ. આત્માના પ્રદેશને કર્મ પુદ્ગળના દળખીર નીરનીપરે લોહપીંડ અગ્નીની પેઠે લોલીભુત થઈ જીવ અને કર્મ માંહોમાંહે એકઠા થઈ અંધાય તેને અંધતત્વ કહીએ.

મોક્ષતત્વ તે કોને કહીએ. સકળ આત્માના પ્રદેશથી. સકળ કર્મનું છુટવું. સકળ અંધનું

મુકાવવું. સકળ કાર્યની સીધી થાય તેને મોક્ષતત્વ કહીએ એ ભેદ જાણવા.

૧ તેમાં જીવતત્વના પ્રથમ ભેદ
વર્ણવ સહીત કહે છે.

જીવતત્વના ચૌદ ભેદ છે તે કહે છે ૧ સૂક્ષ્મ એકંદ્રીના અપ્રજાપતા. ૨ સૂક્ષ્મ એકંદ્રીના પ્રજાપતા. ૩ બાહર એકંદ્રીના અપ્રજાપતા. ૪ બાહર એકંદ્રીના પ્રજાપતા. ૫ બેઈંદ્રીના અપ્રજાપતા. ૬ બેઈંદ્રીના પ્ર૦ ૭ તેઈંદ્રીના અપ્ર૦ ૮ તેઈંદ્રીના પ્ર૦ ૯ ચૌરંદ્રીના અપ્ર૦ ૧૦ ચૌરંદ્રીના પ્ર૦ ૧૧ અસંજી પચેંદ્રીના અપ્ર૦ ૧૨ અસંજી પચેંદ્રીના પ્ર૦ ૧૩ સંજી પચેંદ્રીના અપ્ર૦ ૧૪ સંજી પચેંદ્રીના પ્ર૦

એ જીવની દયા પાળીએ તો આ ભવને પરભવ પ્રેમ સુખ પામીએ ભેદ સંપૂર્ણ.

અજીવતત્વના ભેદ વર્ણવ સહીત.

અજીવતત્વના ચૌદ ભેદ છે. ૧ ધર્માસ્તિકાયનો અંધ. ૨ ધર્માસ્તિકાયનો દેશ. ૩ ધર્માસ્તિકાયનો પ્રદેશ. ૪ અધર્માસ્તિકાયનો

ખંધ. ૫ દેસ. ૬ પ્રદેશ. ૭ આકાસ્તિકાયનો
 ખંધ. ૮ દેશ. ૯ પ્રદેશ. ૧૦ અધ્યાસમયકાળ.
 ૧૧ પુદ્ગળાસ્તિકાયનો ખંધ. ૧૨ દેસ. ૧૩
 પ્રદેશ. ૧૪ પરમાણુ પુદ્ગળ એ અણુવ જાણી
 અણુવ ઉપર મોહ ઉતારીયે તો આ ભવને
 પરભવ પ્રેમ સુખ પામીએ એ અણુવના ૧૪
 ભેદ સંપૂર્ણ.

હવે ત્રીજે બોલે પુન્ય તત્ત્વ કહેછે.

પુન્ય તત્ત્વના નવ (૯) ભેદ કહે છે. ૧
 અન્યપૂન્યે તે અન આપવાથી. ૨ પાણુ પૂન્યે
 તે પાણી આપવાથી. ૩ ભવણુ પૂન્યે તે સાધુ
 મૂનીરાય આદેને જગા આપવાથી. ૪ સય-
 ણુપૂન્યે તે સેજાપાટ પ્રમુખ દેવાથી. ૫ વથ-
 પૂને તે વસ્ત્ર આપવાથી. ૬ મનપૂને. ૭ વ-
 ચનપૂને. ૮ કાયપૂને. ૯ નમસ્કારપૂને.

એ પૂન્ય જાણી પૂન્ય આદરીયે તો આ
 ભવને પરભવ પ્રેમ સુખ પામીએ ઇતી સમાપ્ત

હવે ચોથે બોલે પાપતત્ત્વ.

પાપ તત્ત્વના અઠાર (૧૮) ભેદ કહેછે.

૧ પ્રાણાતીપાત.	જીવની હીસા કરવાથી.
૨ મર્ષાવાદ.	જુહુ બોલવાથી.
૩ અદત્તાદાન.	ચોરી કરવાથી.
૪ મૈથુન.	સ્ત્રી સેવવાથી.
૫ પરીબ્રહ્.	પૈસા વગેરે એકઠા કરી
રાખવાથી.
૬ ક્રોધ.	ગુસ્સો લાવવાથી.
૭ માન.	અહંકાર કરવાથી,
૮ માયા.	કપટ કરવાથી.
૯ લોભ.	લાલચ કરવાથી.
૧૦ રાગ.	હેત કરવાથી.
૧૧ દ્વેશ.	ધર્ષા કરવાથી.
૧૨ કલહ.	કલેશ કરવાથી.
૧૩ અભ્યાખ્યાન.	કુહુ આળ કરવાથી.
૧૪ પૈશુન.	ચાડી ચુગલી કરવાથી.
૧૫ પરપરિવાદ.	પારકાની નીંદા કરવાથી.
૧૬ રહસ્યરહ.	સંસારના વીખ્ય રાચે તેથી.
૧૭ માયામોસો.	કપટ રાખી જુહુ બોલ-
વાથી.
૧૮ મીથ્યાતદ્સંજ્ઞસલ.	ખોટા ધર્મને ખરા

કરી જાણે તે.

એ પાપ જાણી પાપ છોડે તો આ ભવે
તે પરભવે પ્રેમ સુખ પામીએ. ઇતી પાપ ત-
ત્વના ભેદ ૧૮ સંપૂર્ણ.

આશ્રવતત્વના વીસ ભેદ કહેછે. ૧ સોચ-
ઈંદ્રી સમરે નહી તે આશ્રવ. ૨ ચક્ષુ ઇંદ્રી સ-
મરે નહી તે આં ૩ ઘ્રાણેંદ્રી સમરે નહી તે
આં ૪ રસઈંદ્રી સમરે નહી તે આં ૫ ક-
રસઈંદ્રી સમરે નહી તે આં ૬ મન સમરે
નહી તે આં ૭ વચન સમરે નહી તે આં
૮ કાયા સમરે નહી તે આં ૯ ભંડઉપગરણુ
અજ્ઞતાએ પ્રવરતાવે તે આં ૧૦ સુચી કુચી
કરે તે આશ્રવ ૧૧ હંસા કરે તે આશ્રવ ૧૨
મર્ષાવાદ જોસે તે આશ્રવ ૧૩ અદત્તાદાન લે
તે આં ૧૪ મૈથુન શેવે તે આશ્રવ ૧૫
પરીગ્રહ રાખે તે આં ૧૬ કખાય કરે તે
આં ૧૭ અપ્રત તે આં ૧૮ મીથ્યાત તે આં
૧૯ પરમાદ તે આં ૨૦ અશુભ જોગ તે આં
એ આશ્રવ જાણી આશ્રવ છાંડીએ તો આ
ભવ તે પરભવ પ્રેમ સુખ પામીએ ઇતી આ-

શ્રવતત્વના ૨૦ ભેદ સંપૂર્ણ.

સંમર તત્વના ભેદ કહે છે.

સંમર તત્વના વીસ (૨૦) ભેદ છે.

૧ સોચઁદ્રી સંમરે તે સમર. ૨ ચક્ષુઁદ્રી સમરે તે સં ૩ ઘાણુ ઁદ્રી સંમરે તે સં ૪ રસેઁદ્રી સંમરે તે સં ૫ ફરસ ઁદ્રી સમરે તે સં ૬ મંન સમરે તે સંમર. ૭ વચન સમરે તે સંવર ૮ કાય સંમરે તે સં ૯ ભં ડહિપગરણુ જતનાએ પરવરતાવે તે સં ૧૦ સુચીકુચાં ન કરે તે સં ૧૧ દયા પાળે તે સં ૧૨ મર્ષાવાદ બોલે નહી તે સં ૧૩ અદતા દાન લે નહી તે સં ૧૪ મૈથુન સેવે નહી તે સં ૧૫ પરીગ્રહો રાખે નહી તે સં ૧૬ કબાય કરે નહી તે સં ૧૭ વ્રત પચખાણુ કરે તે સં ૧૮ સમકીત તે સં ૧૯ પરમાદ ન કરે તે સં ૨૦ શુભ જોગ તે સં

એ સંમર જાણીને સંમર આદરીએ તો આ ભવ ને પરભવ પ્રેમસુખ પામીએ ઈતી. સંમરના ૨૦ ભેદ સંપૂર્ણ.

હવે નીર્જરાના ભેદ કહેછે.

નીર્જરાના બે ભેદ છે. ૧ બાહ્યાન્ય, ૨ અભ્યંતર. બાહ્યાન્યના છ નામ છે.

૧ અણુસણુ=આહારનો ત્યાગ.

૨ અણોદરીતપતે=ઉણપેટ રાખવો.

૩ વૃત્તીસંક્ષેપ=અભીગ્રહ ધારવા.

૪ રસપરીત્યાગતે=નીવ્યુઆયંબેલ કરવો.

૫ કાયા કલેશ=કાઠિમગ કરવો.

૬ પડિસલિનંતા=એકાંતવસ્તિએ રહેવું.

અભ્યંતરના નામ છ છે તે કહે છે. ૧ પ્રાયશીત, ૨ વિનય. ૩ વયાવંચ, ૪ સઝાય. ૫ ધ્યાન. ૬ કાઠિમગ એ બારભેદે તપે કરીને નીર્જરા થાય એ નીર્જરા જાણીતે નીર્જરા આદરીએ તો આ ભવને પરભવ પ્રેમ-સુખ પામીએ. છતી નીર્જરાના ૧૨ભેદ સંપૂર્ણ.

હવે બંધ તત્વ કહેછે.

બંધતત્વના ચાર ભેદ છે. ૧ પર્કતીબંધ, કર્મનો સ્વભાવ. ૨ સ્થિતી બંધ ને આઠ કર્મની જોડેલી સ્થિતી છે તેટલી બાંધે. ૩ અ-

નુભાગબંધ રસતીવૃત્તમંદરસાદી કર્મનો ૪ પ્રદે-
શબંધ. કર્મ પુદ્ગળના દળ એ બંધ જાણી
બંધ તોડીએ તો પ્રેમસુખ પામીએ.

હવે મોક્ષ તત્ત્વ કહે છે.

હવે મોક્ષ ગયા તેના ૧૫ પંદર ભેદ કહે
છે. ૧ તીરથ સીદ્ધા, ૨ અતીર્થ સીદ્ધા, ૩
તીર્થંકર સીદ્ધા, ૪ અતીર્થંકર સીદ્ધા, ૫ બુધ-
બોહિસીદ્ધા, ૬ સ્વલીંગસીદ્ધા, ૭ અન્યલીંગ
સીં ૮ બ્રહ્મસ્થલીંગ સીં ૯ અસ્ત્રીલીંગ સીં
૧૦ પુરુષલીંગ સીં ૧૧ નપુષ્કલીંગ સીં ૧૨
સ્વયંબુધ સીં ૧૩ પ્રત્યેકબુધ સીં ૧૪ એક
સીં ૧૫ અમેક સીં તે સીધ મોક્ષમાં જવાના
ચાર પ્રકાર છે. ૧ દાન, ૨ શીયળ ૩ તપ, ૪
ભાવ, એ સીધ જાણી સીધના મારગ આદ-
રીએ તો પ્રેમસુખ પામીએ.

ઇતી મોક્ષ તત્ત્વના ૧૫ ભેદ સંપૂર્ણ. ઇતી ન-
વતત્ત્વ સંપૂર્ણ.

અથ શ્રી પચીશકીયા લખીછે.

૧ કાઈયા કીયાના બે ભેદ છે. ૧ અણુહિત-

કાઠ્યા. ૨ દુપતવઘકાઠ્યા.

૧ અણુઉતકાઠ્યા તે આ કાયા ધણા કા-
ળથી વે રાવા વીના આવી તેની કીયા
લાગે.

૨ દુપતવઘકાઠ્યા તે આ કાય હજી સુધી
પાપથી નીવર્તી નથી તેથી કીરીયા
લાગે.

૨ અહીગરણીયા કીયા તેના બે ભેદ ૧ સં-
જોજન અહીગરણીયા ૨ નીવતણુઅહીગ-
રણીયા.

૧ સંજોજન અહીગરણીયાતે. ભાંગ્યા. ડ-
ટ્યા. અધીકરણ મુશલ અસ્ત્રાદીક સ-
જ કરે તે કીં

૨ નીવતણુઅહીગરણીયા તે નવા અધિકરણ
નવા નીપજવે તે કીં લાગે.

૩ પાઉસીયા કીં બે ભેદ. ૧ જીવપાઉસીયા
૨ અજીવ પાઉસીયા.

૧ જીવપાઉસીયાતે. જીવ ઉપર દ્વેષ કરે તો
કીયા લાગે.

૨ અજીવપાઉસીયાતે. અજીવ ઉપર દ્વેષ

કરે તો ક્રીયા લાગે.

૪ પરિતાવણીયા ક્રીં જે ભેદ. ૧ સહથ પ-
રિતાવણીયા ૨ પરસહથ પરિતાવણીયા.

૧ સહથ પરિતાવણીયાતે. પોતે છકાયના જી-
વને પારતાપના કરે તેની ક્રીં લાગે.

૨ પરસહથ પરિતાવણીયાતે. બીજાની પા-
સે છકાયના જીવને પરિતાપના કરાવે
તો ક્રીં લાગે.

૫ પાણાવાઈયા ક્રીં જે ભેદ. સહથ પાણાઈ-
વાઈ ક્રીયા પરહથ પાણાઈવાઈ ક્રીં

૧ સહથ પાણાઈવાઈ ક્રીં તે પોતે છકાયના
જીવની હંસા કરે તો ક્રીયા લાગે.

૨ પરહથ પાણાઈવાઈ ક્રીં તે બીજાની પાસે
છકાયના જીવની હંસા કરાવે તો ક્રીં લાગે.

૬ આરંભી ક્રીયાના જે ભેદ. ૧ જીવઆરંભીયા
૨ અજીવઆરંભીયા.

૧ જીવઆરંભીયાતે. જીવનો આરંભ કરે
તો ક્રીયા લાગે.

અજીવઆરંભીયાતે. અજીવનો આરંભ

કરે તો કીયા લાગે.

૭ પરીગહીયા કી૦ બે ભેદ ૧ જીવપરિગહીયા
૨ અજીવપરિગહીયા.

૧ જીવ પરિગહીયાતે જીવનો પરિગૃહો જો-
ળવે તો કીરીયા લાગે.

૨ અજીવપરિગહીયાતે અજીવનો પરિગૃહો
જોળવે તો કીયા લાગે.

૮ માયાવત્તીયા કીયાના બે ભેદ ૧ એહભવવં-
કણીઆ ૨ પરભવવંકણીયા.

૧ એહભવવંકણીયાતે પોતે વાંકા આચરણ
આચરે તો કીયા લાગે.

૨ પરભવવંકણીયાતે પરપાસે વાંકા આ-
ચરણ આચરવે તો કીયા લાગે.

૯ અપચખાણુવતીયાના બે ભેદ ૧ જીવ અ-
પચખાણુવતીયા ૨ અજીવ અપચખાણુવ-
તીયા.

૧ જીવ અપચખાણુવતીયાતે જીવના પચ-
ખાણુ નથી કર્યા માટે કીયા લાગે.

૨ અજીવઅપચખાણુવતીયાતે અજીવના

ચખાણુ નથી કર્યા મારે ક્રીયા લાગે.

૧૦મીથ્યાતદર્શનવતીયાં ક્રીં બે ભેદ ૧ ઉ-
ણાધરીતે ૨ તવાધરીતે.

૧ ઉણાધરીતે તે આધુપાણુ સદૃહે તો ક્રીયા
લાગે.

૨ તવાધરીતે તે વીપરીતે સદૃહપર્યે તો
ક્રીયા લાગે.

૧૧દીઠીયા ક્રીયાના બે ભેદ. ૧ જીવદીઠીયા. ૨
અજીવદીઠીયા.

૧ જીવને દીઠે ક્રીયા લાગે તે જીવદીઠીયા

૨ અજીવદીઠીયાતે. અજીવને દીઠે ક્રીયા લાગે

૧૨પૂઠીયા ક્રીયાના બે ભેદ ૧ જીવપૂઠીયા. ૨
અજીવપૂઠીયા

૧ જીવપૂઠીયાતે જીવને ફરસે તો ક્રીયા લાગે

૨ અજીવપૂઠીયાતે. અજીવને ફરસેતો ક્રીયા
લાગે.

૧૩પાડુચીયા ક્રીં બે ભેદ ૧ જીવપાડુચીયા ૨
અજીવપાડુચીયા

૧ જીવપાડુચીયાતે જીવનું માહું વંછીચે તો

ક્રીયા લાગે.

૨ અજીવપાડુચીયાતે અજીવને પાડુ એમ
માઠું વાંછીએ તો ક્રીયા લાગે.

૧૪સામંતોવણીયા ક્રીં બે લેદ ૧ જીવ સામં-
તોવણીયા, ૨ અજીવસામંતોવણીયા.

૧ જીવસામંતોવણીયા તે જીવનો સમુદાય
મેળવે તો ક્રીં લાગે.

૨ અજીવસામંતોવણીયા અજીવનો સમુદાય
મેળવે તો ક્રીં લાગે.

૧૫સેહથીયા ક્રીયાના બે લેદ ૧ જીવસેહથીયા
ક્રીયા, ૨ અજીવસેહથીયા ક્રીયા.

૧ જીવસેહથીયા ક્રીંજીવને લડાવેતો ક્રીંલાં

૨ અજીવ સેહથીયા અજીવને લડાવે તો
ક્રીં લાગે.

૧૬ નેસથીયાક્રીયાના બે લેદ ૧ જીવનેસથીયા,
૨ અજીવનેસથીયા.

૧ જીવનેસથીયા તે, જીવને નાખી દેતો
ક્રીયા લાગે

૨ અજીવનેસથીયા તે, અજીવને નાંખી દે

તો કીયા લાગે

૧૭અણુવણીયા કીયાના બે ભેદ ૧ જીવઅણુ-
વણીયા કીયા ૨ અજીવઅણુવણીયાકીયા.

૧ જીવઅણુવયા તે, જીવને મંગાવે તો કીયા
લાગે અજીવઅણુવણીયા તે, અજીવે મંગા-
વેતો કીયા લાગે.

૧૮વેદારણીયાકીયાના બે ભેદ ૧ જીવવેદારણી
યા કીયા. ૨ અજીવેદારણીયા કીયા.

૧ જીવવેદારણીયા તે, જીવને વેદારે તો કીયા
લાગે.

૨ અજીવવેદારણીયા તે, અજીવને વેદારે તો
કીંડ લાગે

૧૯અણુભોગવતીયા કીયાના બે ભેદ. ૧ અ
ણુહિતઅણુાયે. ૨ અણુહિતપમ્મજણુએ.

૧ અણુહિત અણુાયે તે અસાવધાનપણે લેવું
મેલવું બોલવું તો કીયા લાગે.

૨ અણુહિત પમ્મજણુ તે ઉપયોગવીના પુ-
જવું લેવું તે કીંડ લાગે

૨૦અણુવકંભવતીયા કીયાના બે ભેદ ૧ સ્વ-

અણુવકંખવતીયા ૨ પરઅણુવકંખવતીયા.

૧ સ્વઅણુવકંખવતીયા તે પોતે ભોગ ઉપર
અભીલાખા કરે તો ક્રીં લાગે.

૨ પરઅણુવકંખવતીયા તે ખીજને અભી-
લાખા કરાવે તો ક્રીં લાગે.

૨૧ પેજવતીયા કીયાના બે ભેદ ૧ માયાથી
ક્રિયા લાગે. ૨ લોભથી ક્રિયા લાગે.

૨૨ દોષવતીકીયાયાના બે ભેદ. ક્રોધથી ક્રીં
લાં ૨ માનથી ક્રીં લાં

૨૩ પડિગવતીયા કીયાના ત્રણ ભેદ ૧ મન. ૨
વચન ૩ કાયા. તેના બેગ માઠા વરતાવે
તો ક્રીં લાગે.

૨૪ સામુદાણી કીયાના ત્રણ ભેદ. ૧ સયંતર. ૨
નીરંત. ૩ તદુભીયા. સયંતર તે આંતરા
સહીત ને નીરંતર તે આંતરા રહીત ક્રિયા
લાગે તદુભયા તે આંતરા સહીત ને રહીત
ક્રિયા લાગે.

૨૫ ઈરીયાવહીયા કીયાના બે ભેદ ૧ છદમસ્ત.
૨ કેવળી.

છદમસ્તને ક્રીયા લાગે તથા કેવળીને ક્રીયા
લાગે તેમાં ચોવીસ છાંડવી ને પચ્ચીસમ
ક્રીયા આદરવી ઇતી પચીસ ક્રીયાનાભેદ સં

દશ પ્રકારની આકાશની અસઝઘ.

- ૧ તારો આકાશે ખરે તો અસઝઘ.
- ૨ ચારેદિશા રાતી થાય તો અસઝઘ.
- ૩ અકાળે ગાજે તો અસઝઘ.
- ૪ અકાળે વીજળી થાય તો અસઝઘ
- ૫ અકાળે કાટકો થાય તો અસઝઘ
- ૬ બાળ બીજની ચંદ્રમાની મીઠીચારની અં
- ૭ જક્ષના ચીન્હ થાય તો અસઝઘ
- ૮ કરા પડે તો અસઝઘ ૯ ધુવેર ખરે તો
અસઝઘ ૧૦ રજુ વરસે તો અસઝઘ
- દશ પ્રકારે ઉદારીકની અસઝઘ
- ૧ તરતકાળના લીલાં હાડકા પડ્યાં હોયતો અં
- ૨ મોંસ પડ્યો હોય તો અસઝઘ
- ૩ લોહી પડ્યું હોય તો અસઝઘ
- ૪ વીણ તથા ઉલટી પડી હોય તો અસઝઘ
- ૫ મશાણમાં મડુ બળતુ હોય તો અસઝઘ.

ચંદ્રમાનું ગ્રહણ થાય તો અસઝઘ

સૂર્યગ્રહણ થાય તો અસઝઘ

મોટો રાજા મરે તો અસઝઘ

સંધરામ થાતો હોય તો અસઝઘ

૨૦ પંચેદ્રીનું કલેવર પડ્યું હોય તો અસઝઘ

ત્ર સુદી ૧૫ અં ૦ ચૈત્ર વદી ૧ અં ૦

૧૫ સાડ સુદી ૧૫ અં ૦ અશાડ વદી ૧ અં ૦

ભાદરવા સુદી ૧૫ અં ૦ ભાદરવા વદી ૧ અં ૦

કારતક સુદી ૧૫ અં ૦ કારતક વદી ૧ અં ૦

પ્રભાતની વખતે અં ૦ મધ્યાનની વખતે અં ૦

સંધ્યા વેળાએ અં ૦ મધરાતની વખતે અં ૦

હોળી પ્રગટે ત્યારે અં ૦ ધુરાળીની વખતે અં ૦

૧૧ અંગ ઉપાંગ કહે છે.

૧ આચારાંગ, ૨ સુયગડાંગ, ૩ ઠાણાંગ, ૪ સ-
માવાયંગ, ૫ વીવાહ પનંતી (ભગવતી), ૬
ધર્મકથા (જ્ઞાતા), ૭ ઉપાસંગદસાંગ, ૮ અંતગડ,
૯ અણુત્રોવવાધ. ૧૦ પ્રશ્નવ્યાકરણ, ૧૧ વીપાક.

૧૨ ઉપાંગ કહે છે.

૧ ઉવવાધસુત્ર, ૨ રાધપસેણી, ૩ જીવાભિગમ,

૪ પ્રજ્ઞાપના (પનવણા), ૫ જંબુદ્વીપપનંતિ
૬ ચંદ્રપનંતી, ૭ સૂર્યપનંતી, ૮ નીરાવલી
કા, ૯ કપડવસીયા, ૧૦ પુફીયા, ૧૧ પુફચુલી
યા, વીન્હુદશા, ૧૨

૪ મુલ.

૧ દશવીકાલીક, ઉતરાધ્યયન, ૩ નદી ૪ અ-
ભયોગદુવાર.

૪ દ્યેદ.

૧ વૃહતકટપ, ૨ વવહાર, ૩ નીસિત, ૪ દશા-
મુતખંધ ને ખત્રીસમુ આવશ્યકસુત્ર.

સૂચના.

જ્ઞાન દાન અતિ કોટિ છે, એમ જાણી માવસાર
 બનજી કેવળદાસની તરફથી આ પુસ્તક દરીયાપરી-
 ગન્ધના સજ્જનોને બેટ (મફત) આપવા માટે
 છપાવ્યું છે અને તેજ પ્રમાણે મફત અપાય છે.
 પરંતુ આ પુસ્તક લેનાર સજ્જનનું આપનાર ગૃહ-
 સ્થતી સમક્ષ ખોતારી પાળી શકાય તેવું કાંઈપણ
 વસ્તુ પચ્ચખાણુ કરી આ પુસ્તક લેવું, તેમ છતાં
 કાંઈ શ્રીમંત (પૈસાદાર) માણસને મફત લેવાની
 ખુશી ના હોય તેમણે આ પુસ્તક આપનાર માણસને
 છાપા ખર્ચ બદલ ફક્ત અડધો આનો આપી આ
 આપડી લેવી.

પારખ પાનાચંદ ઝવેરચંદ.

મુ. અમદાવાદ.

